

DIFFERENTIATIE op Leesontwikkeling **Vaardigheden van de leerkracht**

Praktische handvatten voor het taalles- en rekenonderwijs zoals deze Kwaliteitskaart zijn te vinden op www.taalpilots.nl en www.rekenpilots.nl.

De rubriek 'implementatiekoffer' bevat alle informatie en handreikingen die in het kader van de Kwaliteitsagenda Primair Onderwijs worden ontwikkeld om het onderwijs in de basisvaardigheden te verbeteren.

DIFFERENTIATIE - OP LEESONTWIKKELING ***Vaardigheden van de leerkracht***

Pedagogische ondersteuning en motivatie van de leerlingen

Kinderen ontwikkelen zich met name in een omgeving die ze als veilig ervaren. Om leerlingen te ondersteunen bij en te motiveren tot lezen zet de leerkracht de volgende pedagogische kwaliteiten in:

- De leerkracht heeft positieve verwachtingen met betrekking tot het leren lezen spreekt deze ook uit.
- De leerkracht biedt leerlingen uitzicht op succes met lezen.
- De leerkracht ondersteunt kinderen bij het lezen als dat nodig is.
- De leerkracht geeft een zwakke lezer nooit onvoorbereid een leesbeurt.
- De leerkracht toont belangstelling voor de beleving van het lezen van kinderen.
- De leerkracht stimuleert geloof in eigen kunnen en plezier in eigen mogelijkheden.
- De leerkracht helpt kinderen bij het zoeken van verklaringen voor succes en falen met het lezen en zoekt met leerlingen naar productieve attributies.

Instructie geven, begeleiding van oefening en feedback

Goede instructievaardigheden van de leerkracht zijn cruciaal bij het leren van het technisch lezen. De kwaliteit van de instructie is een bepalende factor voor de effectiviteit van het leesonderwijs. Onder instructievaardigheden hoort zowel het geven van instructie als het begeleiden van het oefenen en het geven van feedback. In het proces van het technisch leren lezen zijn deze nauw met elkaar verbonden. Instructievaardigheden worden zowel toegepast tijdens de instructie voor de grote groep als tijdens de instructie in een kleine groep. In de kleine groep ligt een extra accent op het helpen en coachen bij het lezen en het geven van feedback.

Instructie geven

- De leerkracht geeft aan wat het doel en de inhoud van de les is.
- De leerkracht deelt de stof op in kleine stapjes.
- De leerkracht doet voor en denkt hardop.
- De leerkracht gebruikt concrete voorbeelden bij de instructie.
- De leerkracht besteedt aandacht aan de context.
- De leerkracht zorgt voor interactie tijdens de instructie.
- De leerkracht zorgt voor afwisseling tijdens de instructie.

Begeleiden van inoefening

De leerkracht hanteert consequent de fasering: voordoen, samendoen, alleen doen (voor-koor-zelf lezen).

- De leerkracht zorgt ervoor dat de oefenopdracht gelijk is aan de inhoud van de instructie
- De leerkracht geeft niet alleen aan wat de leerlingen gaan oefenen, maar ook hoe het moet.
- De leerkracht zorgt voor succeservaringen.
- De leerkracht controleert of de leerlingen de leesmoeilijkheid beheersen.
- De leerkracht gaat door met oefenen tot de meeste leerlingen de leesmoeilijkheid onder de knie hebben.
- De leerkracht begeleidt de zwakke lezers extra, zodat zij ook de leesmoeilijkheid beheersen.

Feedback geven op het lezen door leerlingen

Tijdens het lezen is de wijze waarop de leerling feedback krijgt van de leerkracht van groot belang voor het leerproces en de motivatie.

• *Direct right*

Een goede manier om te reageren op leesfouten of haperingen is de 'direct right' aanpak. Als de leerling een fout leest of stagneert, zegt de leerkracht het goede woord voor. De leerling herhaalt het woord en leest door. Door deze directe neutrale feedback bij fouten stagneert het lezen niet. Met name voor zwakke lezers is het goed om het fout lezen of niet kunnen lezen zo min mogelijk te benadrukken door voor te zeggen.

• *Wacht - hint - prijs*

Een andere wijze van feedback geven op het lezen is de 'wacht-hint-prijs' aanpak (Struiksma, 1996). Hierbij ligt het accent op de zelfcorrectie door de leerling. De leerkracht reageert niet direct op een leesfout, maar **wacht** tot het einde van de zin en geef de leerling de kans zichzelf te verbeteren. Als een leerling de fout niet uit zichzelf verbetert, stel dan een vraag of geef een **hint**, waardoor de leerling alsnog de fout kan corrigeren. Bijvoorbeeld: 'Klinkt de zin zo goed?' Of 'Jij leest Kijk eens naar het plaatje, klopt dat?' Door vragen te stellen kan een leerling alsnog zichzelf verbeteren. Na het verbeteren van een leesfout **prijst** de leerkracht de leerling. Bij zwakke lezers, waarbij we vooral het vlot lezen willen stimuleren is de 'direct right' aanpak meer geschikt.

Bron: Struiksma. C. (1996). Wacht, hint en prijs. Handleiding bij video voor leeshulp. Rotterdam: Pedologisch Instituut.

• *Zo veel mogelijk positieve feedback*

De leerkracht geeft tijdens het lezen veel complimenten, afwisselend met een woord, gebaar, houding of mimiek. De feedback op het lezen is zo concreet mogelijk. Dit kan bijvoorbeeld door een woord of een zin die het kind goed gelezen heeft hardop te herhalen en aan te geven dat het heel goed gelezen is.

• *Feedback op vooruitgang*

Het is belangrijk en motiverend zwakke lezers te betrekken bij hun leesvorderingen. Met name als leerlingen een tekst herhaald lezen, zal het na een derde of vierde keer lezen beter gaan. Het is goed om daar samen met de leerling bij stil te staan en aan te geven dat het door te oefenen steeds beter gaat.

- *Feedback op leesbeleving*

De leerkracht is alert op de leesbeleving van de leerling en let op het zelfvertrouwen. Als het nodig is biedt de leerkracht steun door voor te lezen en samen te lezen. De leerkracht let ook op non-verbale signalen. Belangrijk is uitzicht te bieden op succes: als je een tekst meerdere keren leest gaat het uiteindelijk beter.

Colofon

De Kwaliteitskaart *Vaardigheden van de leerkracht op leesontwikkeling* is een uitgave van Projectbureau Kwaliteit. Het Projectbureau Kwaliteit draagt zorg voor de uitvoering van spoor 3 en 4 van de Kwaliteitsagenda PO Scholen voor morgen. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de PO Raad en samen met het Ministerie van OCW.